

„Premiérrou *Tristana*, rovnako ako dielom samým, bol vykonaný mohutný, skoro zúfalý skok dopredu do oblasti niečoho Nového, čo malo byť iba získavané,“ uviedol o svojom diele sám **Richard Wagner**. Ešte v predvečer 50. výročia Wagnerovej smrti ho Zdeněk Nejedlý označil za „otca hudobnej reči 20. storočia“. Epochálny význam Wagnera spočíva aj v tom, že systémom a výrazom svojho umenia provokoval a podnecoval svojich nasledovníkov k odvahe a tvorivému zápalu. Jeho vplyvu neunikol Richard Strauss, ba ani Claude Debussy, ktorý sa s Wagnerom stretol v roku 1883 v Benátkach a neskôr navštívil niekoľkokrát aj Bayreuth. Friedrich Nietzsche, nemecký filozof a Wagnerov priateľ, ho označil za majstra miniatúry: „*Wagner je vraj najväčší v malom*“. Jedným z jeho najcharakteristickejších vyjadrovacích prostriedkov sú leitmotívy, z ktorých tká koberec svojich nekonečných melódií. Druhým najdôležitejším vyjadrovacím prostriedkom Wagnera je zvuk orchestra. Svojou orchestráciou, kde každý nástroj má vlastný charakter a je povýšený na nositeľa symbolov, pripravuje Wagner nekonečne jemné umenie prechodov a nálad. Tak tomu bolo u Wagnera v náznakoch vždy, naplno však svoje umenie orchestrácie rozvinul v opere *Tristan a Izolda*. Wagner sa opere upísal už roku 1832 a do roku 1868 skomponoval celkom trinásť oper. Medzi jeho prvé operné diela patria: *Die Hochzeit* (Svadba, 1832), *Die Feen* (Vily, 1833), *Das Liebeverbot oder die Novitze von Palermo* (Zákaz lásky alebo novicka z Palerma, 1834) a *Rienzi* (1838 – 1840). No až opera *Der fliegende Holländer* (Blúdiaci Holanďan, 1843), v ktorej sa odklonil od napodobňovania talianskych a francúzskych vzorov, znamenala nástup novej opernej éry. Nasledovali opery načierajúce do nemeckej mytológie (*Tannhäuser*, 1845; *Lohengrin*, 1845/1846), no tie ešte plne nevystihovali Wagnerovu snahu po koncepte zjednoteného umeleckého diela (Gesamtkunstwerk). Počas práce nad tetralógiou *Prsteň Nibelungov* (1848 – 1874, *Zlato Rýna*, *Valkýra*, *Siegfried*, *Súmrak bohov*), v ktorej sa do hudby zhmotnili Wagnerove zásady Gesamtkunstwerku a zásadne sa premenil jeho hudobný štýl, napísal operu *Tristan a Izolda* (1865) a vzápätí úsmevnú operu *Die Meistersinger von Nürnberg* (Majstri speváci norimberskí, 1868).

Opera **Rienzi, posledný tribún** (WWV 49) bola v poradí tretím operným opusom skladateľa. Wagner mal asi dvadsaťšesť rokov, keď sa po prvý raz zoznámil s anglickým románom Sira Edwarda Bulwera Lyttona *Rienzi, posledný rímsky tribún*, ktorý bol hneď po zverejnení preložený do nemeckého jazyka. Bohatiersky príbeh ľudového hrdinu,